

Učebné osnovy školského vzdelávacieho programu – predmet: Vlastiveda

1.

Názov predmetu	Vlastiveda
Časový rozsah výučby	2 hodiny týždenne, spolu 66 vyučovacích hodín
Ročník	štvrtý
Škola (názov, adresa)	Základná škola M. Kukučina, , 026 01 Dolný Kubín
Názov ŠkVP	Škola úspešného života
Stupeň vzdelania	primárne
Dĺžka štúdia	1 rok
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk
Iné	štátna škola

2. Charakteristika predmetu

Vlastiveda je predmetom, ktorý skúma reálny svet, v ktorom sa žiak bezprostredne pohybuje. V krátkosti to môžeme nazvať ako objavovanie reálneho sveta žiakmi v určitom čase a priestore, vzájomné ovplyvňovanie sa človeka a prírody. Práve čas a priestor sú chápané ako základné kategórie spoločenského života, ktorými si ľudia môžu odovzdávať svoje informácie. Je v nich sprostredkovaný aj rozdielny život ľudí v jednotlivých kultúrach. Súčasťou vlastivedy je spoznávanie minulosti, vzácných predmetov, ktoré nám vypovedajú o živote našich predkov, ale aj významných osobností. Hlavnou úlohou je vnímať, spoznávať a vytvoriť si kladný vzťah ku krajine, v ktorej žiak žije.

3. Ciele vyučovacieho predmetu

Výučba vlastivedy v 4. ročníku ZŠ je zameraná na zážitkové poznávanie oblastí Slovenska. Pre žiakov je pri tom dôležité orientovať sa na mape, vedieť čítať mapu s porozumením a rozprávať o obrázkoch, fotografiách, porovnávať jednotlivé oblasti s krajom, v ktorom žiak žije. Jej hlavným cieľom je podporovať chuť učiť sa, získavať zaujímavé informácie, triediť ich, využívať v kontextových situáciách. Rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať, všímať si priestor, v ktorom žijeme a jeho premeny, prejavovať záujem o spôsob života ľudí v blízkom okolí (v triede, škole, obci) a vedieť spolupracovať. Akceptovať ľudí, ktorí prišli na Slovensko z iných štátov a naučiť sa ich tolerovať. Súhrn cieľov:

- ukážu na mape (prispôsobenej vlastivede v 4. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a iné,
- opíšu (pomocou obrázkov) pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia,
- prerozprávajú obsah povesti podľa výberu,
- porozprávajú o významných historických udalostiach,
- vedia čítať mapu a rozprávať podľa ilustrácií a fotografií
- vypátrajú pútavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska,
- porovnávajú jednotlivé oblasti so svojou obcou

4. Výchovné a vzdelávacie stratégie

- vyjadruje sa súvisle a výstižne písomnou aj ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania,
- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor,
- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- rozumie rôznym typom doteraz používaných textov a bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať,
- na základnej úrovni využíva technické prostriedky medzi osobnej komunikácie,
- chápe význam rešpektovania kultúrnej rozmanitosti, **kompetencia učiť sa učiť sa**
- získava schopnosť sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov,
- na základe poskytovaných možností uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a efektívne si osvojuje poznatky a študijné návyky,

- vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach, zlepšuje svoju vytrvalosť a iniciatívu, hodnotí svoj pokrok, akceptuje spätnú väzbu a uvedomuje si svoje rozvojové možnosti

spôsobilosť v oblasti informačných a komunikačných technológií

- prejavuje radosť zo samostatne získaných informácií ***spôsobilosť učiť sa***
- dokáže pracovať samostatne s učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami
- prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení ***spôsobilosť riešiť problémy***
- dokáže popísať problém
- v odôvodnených prípadoch dokáže privolať potrebnú pomoc ***osobné sociálne a občianske spôsobilosti***
- pozná svoje povinnosti, dokáže rešpektovať a prijímať príkazy kompetentných osôb

5. Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania
	Metódy a formy práce
Krajina v ktorej žijeme	Práca s textom v učebnici, motivačný rozhovor, motivačné rozprávanie, rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, didaktické hry, diskusia, opakovanie a upevňovanie učiva Skupinová práca, samostatná práca, individuálna práca, práca vo dvojiciach, didaktické hry
Mestá a dediny	Práca s textom v učebnici, motivačný rozhovor, motivačné rozprávanie, rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, didaktické hry, diskusia, opakovanie a upevňovanie učiva Skupinová práca, samostatná práca, individuálna práca, práca vo dvojiciach, didaktické hry

Cestujeme	Práca s textom v učebnici, motivačný rozhovor, motivačné rozprávanie, rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, didaktické hry, diskusia, opakovanie a upevňovanie učiva Skupinová práca, samostatná práca, individuálna práca, práca vo dvojiciach, didaktické hry
Ako pretvárame krajinu	Práca s textom v učebnici, motivačný rozhovor, motivačné rozprávanie, rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, didaktické hry, diskusia, opakovanie a upevňovanie učiva Skupinová práca, samostatná práca, individuálna práca, práca vo dvojiciach, didaktické hry
Tradície a zvyky	Práca s textom v učebnici, motivačný rozhovor, motivačné rozprávanie, rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, didaktické hry, diskusia, opakovanie a upevňovanie učiva Skupinová práca, samostatná práca, individuálna práca, práca vo dvojiciach, didaktické hry
V súlade s prírodou	Práca s textom v učebnici, motivačný rozhovor, motivačné rozprávanie, rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, didaktické hry, diskusia, opakovanie a upevňovanie učiva Skupinová práca, samostatná práca, individuálna práca, práca vo dvojiciach, didaktické hry
Miniprojekt o vlastnom kraji	Práca s textom v učebnici, motivačný rozhovor, motivačné rozprávanie, rozhovor, rozprávanie, vysvetľovanie, didaktické hry, diskusia, opakovanie a upevňovanie učiva Skupinová práca, samostatná práca, individuálna práca, práca vo dvojiciach, didaktické hry

6. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Učebnice	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje (internet, knižnica, ...)
Vlastiveda 4 / Kožuchová 2011/	Slovenská republika-školský geografický atlas Encyklopédie	CD prehrávač DVD prehrávač Dataprojektor Interaktívna tabuľa	pohľadnice mapa Slovenska obrázky kroje starožitnosti	

7. Hodnotenie a klasifikácia predmetu

Hodnotenie previerok a didaktických testov

100 – 90%	1
89 – 75%	2
74 – 50%	3
49 – 30%	4
29 – 0%	5

Pri určení metód a foriem hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením sa učiteľ riadi odporúčaniami CPPPaP.

Žiak, ktorý z dôvodu zdravotného znevýhodnenia postupuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu, je hodnotený podľa individuálnych kritérií, čo má potom uvedené v doložke na vysvedčení.

Hodnotenia žiakov počas dištančného vzdelávania

Hodnotenie žiakov počas dištančného vyučovania sa podriaďuje vždy konkrétnemu usmerneniu na hodnotenie žiakov základných škôl v čase mimoriadnej situácie spôsobenej prerušením vyučovania v školách vydaným ministerstvom školstva a zároveň posúdeniu a zváženiu všetkých okolností členmi MZ prírodovedných predmetov.

MZ prírodovedných predmetov v rámci možností v danej situácii zabezpečí, aby žiaci mali možnosť dosiahnuť postačujúce portfólio podkladov na hodnotenie. Rozsah portfólia si určí učiteľ v každej triede zvlášť s prihliadnutím na individuálne možnosti jednotlivých žiakov a priebežne o ňom žiakov informuje prostredníctvom EduPage. Do portfólia sa zahŕňa najmä vypracovanie zadaných domácich úloh a odoslanie na kontrolu v určenom termíne, práca na projektoch, aktívna účasť na online hodinách.

Ak budú vytvorené podmienky na dosiahnutie tohto cieľa, žiaci budú hodnotení známkami v súlade s kritériami uvedeného hodnotenia.

Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov

Deťom cudzincov, ktoré sa vzdelávajú v základných školách s vyučovacím jazykom slovenským sa zabezpečuje na odstránenie jazykovej bariéry jazykový kurz štátneho jazyka. Počas ich adaptačného obdobia (dve hodnotiace obdobia) v čase osvojovania si vyučovacieho jazyka budeme pri ich hodnotení a klasifikácii postupovať podľa metodického pokynu na hodnotenie žiakov základnej školy.

Pri vyučovaní prírodovedných predmetov treba využiť vedomosti všetkých koncepcií, s ktorými učitelia boli oboznámení počas štúdií a priebežného vzdelávania, všetky metódy a formy práce, ktoré budú viesť k rastu výkonnosti a rozvoju tvorivého myslenia žiakov. V nadväznosti na jednotlivé celky, uplatňovať medzipredmetové vzťahy, pochopiť priebeh dejov a javov, ich zdôvodňovanie pomocou rozprávania a opisu svojej práce atď. Učiteľ prihliada na vývojové osobitosti a možnosti žiakov podľa ročníka.

Ústne odpovede:

Pri klasifikácii ústnych odpovedí vychádzame z Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl:

Stupeň 1 /výborný/

Žiak ovláda poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti, ktoré požadujú učebné osnovy, celistvo, presne a úplne a chápe vzťahy medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Myslí logicky správne, zreteľne sa u neho prejavuje samostatnosť a tvorivosť. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, iba s menšími nedostatkami.

Stupeň 2 /chválitebný/

Žiak ovláda poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti, ktoré požadujú učebné osnovy, v podstate celistvo, presne a úplne. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a produktívne alebo s menšími podnetmi učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Myslí správne, v jeho myslení sa prejavuje logika a tvorivosť. Ústny a písomný prejav máva menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Kvalita výsledkov činnosti je spravidla bez podstatných nedostatkov. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností.

Stupeň 3 /dobrý/

Žiak má v celistvosti, presnosti a úplnosti osvojenia poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí, ktoré sú predpísané učebnými osnovami, nepodstatné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností sa prejavujú menšie nedostatky. Podstatnejšie nepresnosti a chyby vie s učiteľovou pomocou korigovať. V uplatňovaní osvojených vedomostí a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Uplatňuje poznatky a hodnotí javy a zákonitosti podľa podnetov učiteľa. Jeho myslenie je vcelku správne, nie je vždy tvorivé. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti, grafický prejav je menej estetický. V kvalite výsledkov jeho činnosti sú častejšie nedostatky.

Stupeň 4 /dostatočný/

Žiak má v celistvosti, presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných vedomostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností je málo pohotový a má väčšie nedostatky. V uplatňovaní osvojených vedomostí a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa vyskytujú závažné chyby a myslenie nie je tvorivé. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa prejavujú nedostatky, grafický prejav je málo estetický. Závažné nedostatky a chyby vie žiak s pomocou učiteľa korigovať.

Stupeň 5 /nedostatočný/

Žiak si neosvojil vedomosti požadované učebnými osnovami celistvo, presne a úplne, má v nich závažné a značné medzery. Jeho zručnosť vykonávať požadované intelektuálne a motorické činnosti má podstatné nedostatky. V uplatňovaní osvojených vedomostí a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa vyskytujú veľmi závažné chyby. Pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí nevie svoje vedomosti uplatniť, a to ani na podnet učiteľa. Neprejavuje samostatnosť v myslení, vyskytujú sa u neho časté logické nedostatky. V ústnom a písomnom prejave má závažné nedostatky v správaní, presnosti a výstižnosti. Kvalita výsledkov jeho činnosti a grafický prejav sú na nízkej úrovni. Závažné nedostatky a chyby nevie opraviť ani s pomocou učiteľa.

8. Obsah vzdelávania

Oblasť: Príroda a spoločnosť

Predmet: Vlastiveda

Počet hodín v ročníku: 2 týždenne / 66 ročne

ROZPIS UČIVA PREDMETU:		Ročník: štvrtý		
Vlastiveda				
Názov tematického celku/vrátane tém	Prierezové témy	Časová dotácia	Obsahový štandard	Výkonový štandard

<p>Krajina v ktorej žijeme</p>	<p>Osobnostný a sociálny rozvoj, Ochrana života a zdravia,</p> <p>Environmentálna výchova, multikultúrna výchova, mediálna výchova, regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra</p>	<p>10</p>	<p>Orientujeme sa v okolí školy</p> <p>Čo sme sa už naučili</p> <p>Časová priamka</p> <p>Súčasný územný členenie Slovenska</p> <p>Náš samosprávny kraj</p>	<p>Žiak vie opísať a rozlíšiť povrch krajiny podľa členitosti. Opíše polohu pohorí a nížin. Vymenuje a ukáže na mape naše najväčšie rieky.</p> <p>Vie porovnať udalosti podľa časovej priamky, určí, ktorá udalosť sa stala skôr a ktorá neskôr.</p> <p>Usporiada udalosti svojho života a udalosti v roku na časovej priamke.</p> <p>Dokáže vymenovať podľa mapy kraje SR a ukázať krajské mestá. Vyhladá regionálne osobitosti vlastného kraja.</p>
<p>Mestá a dediny</p>	<p>Environmentálna výchova, osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, ochrana života a zdravia, regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra,</p>	<p>6</p>	<p>Život na dedine</p> <p>Život v meste</p> <p>Mestá na mape Slovenska</p> <p>Premeny dedín a miest</p>	<p>Z fotografií, krátkych textov a svojich skúseností vie opísať charakteristiku mesta, resp. dediny a porovnať ich výhody a nevýhody. Vie správne priradiť krajské mestá ku krajom.</p>

	dopravná výchova			
Cestujeme	<p>Mediálna výchova, dopravná výchova, osobnostný a sociálny rozvoj, ochrana života a zdravia,</p> <p>environmentálna výchova, dopravná výchova, tvorba projektu a prezentačné zručnosti</p>	10	<p>Ako môžeme cestovať po Slovensku</p> <p>Spoznávame Bratislavu</p> <p>Spoznávame Košice</p> <p>Z Bratislavy do Košíc – Z Košíc do Bratislavy</p> <p>Ktorá preprava je najvýhodnejšia</p>	<p>Naučí sa vyhľadať rôzne spoje z cestovných poriadkov (z internetu), orientuje sa v cestovných poriadkoch, vie sa spýtať, hľadať alternatívne riešenia. Naučí sa pravidlá slušného správania sa v dopravnom prostriedku. Z mapy Bratislavy a dostupných materiálov</p> <p>(sprievodca po Bratislave, po Košiciach, z internetu...) dokáže vyhľadať významné pamiatky Bratislavy a Košíc. Pripraví plán cesty zo svojej obce do Bratislavy a do Košíc. Využíva dostupné cestovné poriadky (IKT). Dokáže sprostredkovať ostatným skúsenosti, zážitky a zaujímavosti z vlastných ciest. Vie ich prezentovať rôznymi spôsobmi.</p>

<p>Ako pretvárame krajinu</p>	<p>Environmentálna výchova, osobnostný a sociálny rozvoj, ochrana života a zdravia, regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra, mediálna výchova</p>	<p>8</p>	<p>Baníctvo a hutníctvo Priemysel Poľnohospodárstvo Lesníctvo</p>	<p>Vie porozprávať ako sa rozvinulo baníctvo na Slovensku a akú úlohu zohralo v našich dejinách, čím bolo významné. Odraz minulosti v súčasnosti. Dokáže opísať prácu baníka, aké nástroje používal a porovnať ako sa zmenila práca baníkov v priebehu dejín. Aké pozostatky z minulosti baníctva zostali na Slovensku. Ťažba nerastov, zlata, striebra, opálu. Ich využívanie pri tvorbe šperkov.</p>
<p>Tradície a zvyky</p>	<p>Mediálna výchova, environmentálna výchova, regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra, osobnostný a sociálny rozvoj, ochrana života a zdravia,</p>	<p>12</p>	<p>Kultúrne regióny Slovenska Rodinné zvyky a tradície Roztancované Slovensko Život v stredovekom meste Život roľníkov v dávnej minulosti Skanzeny</p>	<p>Získa poznatky o historických regiónoch Slovenska, vie zaradiť zvyky a tradície do príslušných regiónov, na základe poznatkov zo skanzenov a iných zdrojov. Opíše charakteristické znaky života ľudí v minulosti a porovnať so životom v súčasnosti. Používa k tomu obrázky, informácie z kníh, časopisov, filmov, ľudovú slovesnosť.</p>

<p>V súlade s prírodou</p>	<p>Osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, environmentálna výchova, regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra, ochrana života a zdravia,</p>	<p>16</p>	<p>Členitosť krajiny Ideme do hôr Povešť o Kráľovej holi a Kriváni Vodstvo v krajine Plavíme sa po Dunaji a Dunajci Chránime vodné zdroje</p>	<p>Pozná základy ochrany prírody a ochrany zdravia. Zásady bezpečného pohybu v horskom prostredí. Porovnáva na základe informácií z rôznych zdrojov (fotografie, rozprávanie, text), ako ľudia trávili voľný čas v prírode v minulosti a dnes. Vie zaujať vlastný postoj k dnešnému tráveniu voľného času – ako turizmus ovplyvňuje prírodu. Reprodukuje obsah povesti vlastnými slovami a na jej základe vytvorí krátku dramatizáciu.</p> <p>Dokáže opísať rôzne podoby, ktoré môže mať rieka. Posúdi ako človek technológiami ovplyvňuje tok riek. Podľa mapy vie ukázať oblasti jazier. Opíše v čom je výnimočný gejzír. Vie opísať vybrané úseky Dunaja, čím sú zaujímavé, opíše vybrané úseky Dunajca, porovnať ich s úsekmi Dunaja. Vie vysvetliť rozdiel medzi prírodnou zaujímavosťou a zaujímavosťou vytvorenou človekom, uvedie príklady a vie povedať svoj názor na ňu, v čom sa páči, resp. nepáči.</p>
----------------------------	---	-----------	--	---

<p>Miniprojekt o vlastnom kraji</p>	<p>Multikultúrna výchova, mediálna výchova, Tvorba projektu a prezentačné zručnosti</p>	<p>4</p>	<p>Dokázat spracovať miniprojekt.</p>	<p>Dokáže spracovať miniprojekt.</p>
-------------------------------------	---	----------	---------------------------------------	--------------------------------------

Zaktualizovala: PaedDr. Lenka Durajová, september 2022